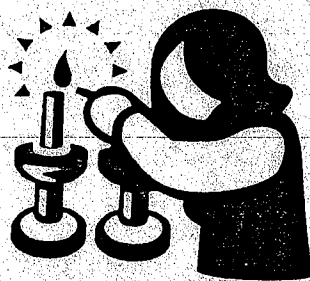

בס"ד

אשת חיל

A Woman of Worth: Noteworthy Women

Sources:

Mishlei: Chapter 31

Midrash Shochar Tov

The Woman of Valor, Rabbi Steinsaltz

Shira Smiles

אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְבָרָה.

Who can find a woman of valor? her worth is far beyond that of rubies.

ר"א אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה זה שאמר הכתוב עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים (כא) יהיו כנגד אברהם ושרה שהיו שקורין כאחד בצדקה ובגמילות חסדים והיו סימן טוב לעולם כך אין מינע מן הצדיקים נשים כשרות (כב) שהוא מוזוג להן כמו שמצינו

Another midrash⁶ interprets the entire poem as a song of praise for Sarah, portraying her not as a mere appendage to Abraham but as his partner in aspiration and deed.

באשרו של נח שהיו שקורין מעשיה כשל נח לפיכך זכתה ונוצלה מימי המבול.

בַּטַח בָּהּ לֵב בְּעֵלָהּ וְשָׁלַל לָא יַחְסֵר.

Her husband puts his confidence in her and lacks no good thing.

בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר זו שרה אמנו שהעשיר אברהם בשבילה שנא' (כראשית יג) ולאברהם הטיב בעבורה.

The *Midrash*⁴ relates this verse to Sarah, whose husband always trusted her and was rewarded for his trust.⁵

גַּמְלָתָהּ טוֹב וְלֹא רָע כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ.

She does him good, never bad, all the days of her life.

גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה זו רבקה אמנו שנמלה ליצחק טובה בשעה שמתה שרה אמו.

The *Midrash*⁶ takes this verse as referring to Rebecca, who treats Isaac in this fashion. She is equally devoted to him whether he is in joy or in trouble, healthy or sick, and she does not criticize him even when she disagrees with him.⁷

דָּרְשָׁה צֹמֶר וּפְשָׁתִים וְתַעַשׂ בַּחֲפֶז כַּפִּיהָ.

She looks for wool and flax and sets her hand to them with a will.

דרשה צמר ופשתים ותעש בחפז כפיה זו לאה שקברה ליעקב בסבר פנים יפית דכתיב (שס ל) ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי הבא כי שכר שכרתוך בדוואי בני וישכב עמה (כג) כלילה הוא לפי' זכתה ויצא ממנה מלכים ונביאים ונשיאים.

The *Midrash*⁵ connects this verse with Leah, who is portrayed as a hardworking wife, engrossed in caring for her children, who accepts her tasks and her fate lovingly, maintaining her cheerful countenance and her desire ("hefez") for her husband.⁶

הִיְתָה כְּאֲנִיּוֹת סוֹחֵר מִמְרָחֵק תָּבִיא לַחֲמָה.

She is like a merchant fleet, bringing her food from afar.

היתה כאניות סוחר מרחק תביא לחמה זו רחל שהיתה מתביישת (כד) בכל יום ויום. לפיכך זכתה ויצא ממנה בן שהוא דומה לספינה שהיא מלאה כל טוב שבעולם כך יוסף ונתקיים העולם בזכותו וכלכל את העולם בשני רעבון.

The *Midrash*² connects this verse with Rachel. Her life seems to be one of rejection and distancing. She is pre-empted in marriage by her sister, and once married she remains childless for some years before her first son is born. But these delays do not represent real deprivation for her, for through them she earns even greater love, and she is privileged to give birth to Joseph. He, too, is at first sent off to a distant, foreign land, but just there "from afar" he is elevated above his brothers, and it is he who feeds the entire world.³

וְתָקַם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

She rises while it is still night, and supplies provisions for her household, the daily fare of her maids.

ותקם בעוד לילה

והתן טרף לביתה והק לנערותיה זו בתיה בת פרעה נזיה היתה ונעשתה יהודית והזכירה שמה, בין הכשרות בשביל שעסקה במשה לפיכך זכתה ונכנסה בגן עדן בהיים:

The *Midrash*⁵ connects this verse with Bitya, Pharaoh's daughter, who rescued the infant Moses from the river. As the Torah relates,⁶ she goes out to the river with her handmaidens, but it is she herself who saves the child and who looks after his needs. Because of this, she is not only mentioned favorably but, as the *Midrash* tells us,⁷ is admitted to Paradise while still alive.

7 זממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה כרם.

She sets her mind on an estate and acquires it; she plants a vineyard by her own labors.

זממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה כרם זו יוכבד שיצא ממנה משה שהוא שקול כנגד כל ישראל שנקראו כרם שנו' (ישעיה ה) כי כרם יי צבאות בית ישראל וגו'

The *Midrash*⁵ connects this verse with Yochebed, Moses' mother, who tries with all her might to protect and hide her newborn son. Even when she casts him adrift on the river it is so that he might live.⁶ She is said to have "[planted] a vineyard" because what she does leads to the building up of the whole House of Israel — "for the vineyard of the Lord of Hosts is the House of Israel."⁷

8 חגרה בעז מתניה ותאמץ זרועותיה.

She girds herself with strength, and performs her tasks with vigor.

בעז מתניה ותאמץ זרועותיה זו מרים שקורם שנולד משה אמרה עתידה אמו שתלד בן שמישיע את ישראל בין שנולד ובכד עליהן עז שעבוד עמד אביה וספחה על ראשה אמר לה היכן נבואתך ועומד וסרקק בפניה ועל כל זאת (כה) מתאמצת בנבואתה.

This verse is connected in the *Midrash*⁴ to Miriam the Prophetess, Moses' sister. Various *midrashim* relate that Miriam predicts Moses will be the redeemer of Israel, and though for a while it seems that she will be proven wrong, she holds on determinedly to her prediction.⁵ She is similarly tenacious when she assigns herself to watch over the ark of bulrushes from a distance and when she approaches Pharaoh's daughter with suggestions.⁶ She is said to have been the prophetess who gave Israel the courage, strength and vigor, to endure the most difficult period of its exile.⁷

9 טעמה פי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה.

She sees that her business thrives; her lamp never goes out at night.

טעמה פי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה זו חנה שמעמה טעם תפלה לפיכך זכה ויצא ממנה בן שהיה זוג למשה ואהרן שהיו מאירין לישראל (כו) דורות הללו כדכתיב (מלכים א) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו קוראים אל יי והוא יענם

The *Midrash*² connects this verse to Hannah. In the temple Hannah prays from the depths of her heart, and she is given a blessing that is fulfilled in the birth of a son.³ However, she does not then let this deep religious connection slip away; she consecrates her newborn son to the divine service. And indeed this boy, the result of her prayer and the first fruit of her blessing, continues throughout his life to fulfill this mission. Beginning with his initial prophecy — which comes at night, when "God's lamp had not yet gone out"⁴ — he provides the leadership to deliver the people from darkness and lead them to a brighter future.

10

יְדֵיהָ שֶׁלַחָהּ בְּכִישׁוֹר וּכְפִיָּהּ תִּמְכּוּ פָלָהּ.

She sets her hands to the distaff; her fingers work the spindle.

ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו

פלך זו יעד שלא הרגה בכלי זיין אלא ביתר בכח ידיה ומפני מה לא הרגתו בכלי זיין לקיים מה שנא' (דנריס כנ) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי

The *Midrash*² connects this verse with the biblical Yael, who brings the Israelites' defensive war to a successful conclusion by slaying Sisera, the enemy commander, with a stake through his temple.³ Though she doesn't use a conventional weapon but simply what, as a woman, she happens to have at hand⁴ (much as women would have a distaff and spindle at hand), she is able to save the Jewish people.

11

כִּפָּה פָּרְשָׁה לְעֵנִי וַיִּדְיָהּ שֶׁלַחָהּ לְאַבְיוֹן.

She gives generously to the poor; her hands are stretched out to the needy.

כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון . זו אשה הארמנה

מצרפתא שכלכלה את אליהו בלחם ובמים

The *Midrash*³ connects this verse to the widow from Zarefat, near Sidon, who took in the Prophet Elijah in time of famine and gave him her last morsel of food.⁴ This figure exemplifies true generosity, in which help is extended to a complete stranger who comes begging bread. The miracles that befall her afterward complete the picture presented here, indicating that charity and kindness are rewarded also in this life.

12

לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֵג כִּי כָּל בֵּיתָהּ לְבָשׁ שָׁנִים.

She is not worried for her household because of snow, for her whole household is dressed in crimson.

לא תירא לביתה משלג וגו' זו רחב בשעה

שבאו ישראל להחרیب יריתו לא נתייראה מפני שנתנו לה סימן (יהושע נ) את תקות חוט השני הזה וגו'

In the *Midrash*⁵ this verse is connected with Rahab, who rescues Joshua's spies and receives in return a scarlet thread that will serve as a sign and protect her from being looted and killed when the city is captured.⁶ When the great storm of invasion and conquest comes, she has no reason to be afraid; "her household" and all its members are protected by — "dressed in" — crimson. In other words, in being accorded this protection, she is rewarded for her good deed. Moreover, according to Rabbinic tradition,⁷ her descendants are ultimately among the leaders and prophets of Israel.

מַרְבָּדִים עֲשֵׂתָהּ לָהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ.

She makes covers for herself; her clothing is linen and purple.

מַרְבָּדִים עֲשֵׂתָהּ לָהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ . זוּ בַת שֶׁבַע שִׁוְצָה מִמֶּנָּה שְׁלֹמֹה שֶׁהָיָה מְרוֹקֵם בְּשֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן וּמֶלֶךְ מִסֹּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ

The *Midrash*⁵ connects this verse to Bathsheba, mother of Solomon. By approaching her husband King David the way she does, she ensures that her son will ascend the throne and rule in great splendor, in royal "linen and purple."

נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה בְּשִׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ. 14

Her husband is prominent in the gates, as he sits among the elders of the land.

נֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה בְּשִׁבְתּוֹ עִם זְקֵנֵי אֶרֶץ זוּ מִיִּכָּל שֶׁהִצִּילָה דָּוִד מִן הַמִּיתָה .

The *Midrash*⁴ connects this verse with Michal, the daughter of Saul and wife of David, who saves the latter's life.⁵ As long as he has her support and help, David is able to succeed in the important tasks imposed upon him.

סָדִין עֲשֵׂתָהּ וְתַמְכֹּר וְחָגוּר וְנָתַנָּה לְבַנְעָנִי. 15

She makes cloth and sells it and offers a girdle to the merchant.

סָדִין עֲשֵׂתָהּ וְתַמְכֹּר וְחָגוּר וְנָתַנָּה לְבַנְעָנִי
זוּ הַצִּלְפוֹנִית שִׁוְצָה מִמֶּנָּה שֶׁמִּשּׁוֹן שְׁנוּשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל (כֹּז) עַל יָדוֹ

This verse is connected in the *Midrash*⁴ with the mother of Samson, who, according to the Sages, was called Hazelalponi.⁵ It is she who plays the central role in bringing this salvific hero into the world.⁶ Her connection with the making of cloth is by way of Samson's exploits,⁷ for in his case even what seems like ordinary social intercourse with foreigners becomes part of the fulfillment of a great mission.

עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן. 16

She is clothed with strength and splendor; she looks to the future cheerfully.

עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וְתִשְׁחַק לְיוֹם
אַחֲרוֹן זוּ אֵלִישֶׁבַע בַּת עִמְנֹדָב שֶׁרָאָהָ אַרְבַּע שְׁמֹחֹת בְּיוֹם א' בְּעֵלָה כֶּהֵן אֲחִיהָ נָשִׂיא . ב' בְּנֵיהָ סָנְנִי כְּהוֹנָה . יִבְמָה מֶלֶךְ

the *Midrash*⁸ this verse is connected with Elisheva, the wife of Aaron, who in a single day sees her husband and sons put on the splendid vestments of the priesthood and her brother presiding as head of the tribe but also receives news of the sons' sudden death.⁹ Because she is able to carry on in spite of this, it is said that "she looks to the last day cheerfully."

פִּיהָ פְּתֹחָה בְּחָכְמָה וְתוֹרַת חָסֵד עַל לְשׁוֹנָהּ.

She opens her mouth in wisdom, and kindly teaching is on her tongue.

. פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה זו האשה שרברה אל
יואב שהצילה את העיר בחכמתה וזו סרה בת אשר .

In the *Midrash*¹ this verse is linked with the wise woman of Abel-beth-maacah — identified by the *Midrash* with Serah, daughter of Asher — who in her wisdom rescued the town.² It was her words, a mixture of practical suggestions ("wisdom") and poetic placation ("kindly teaching") that saved the town from siege, and conquest.

צוּפִיָּה הַלִּיכּוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֹאכַל.

She oversees the activities of her household; and never eats the bread of idleness.

צופיה הליכות ביתה זו אשתו של
עובדיה שהצילה את בניה ולא עבדו עבודה זרה עם אחאב .

This verse is linked by the *Midrash*³ with the wife of Obadiah, who, though he was an important official in the regime of the wicked King Ahab, remained a God-fearing person.⁴ According to tradition his family was impoverished by his acts of kindness,⁵ yet his wife not only did not stand in his way but even performed similar acts herself,⁶ following in his footsteps after his death and teaching her children to do the same.

כְּמוֹ בְּנֵיהָ וַיֵּאשְׁרוּהָ בְּעֵלָהּ וַיְהַלְלָהּ.

Her children rise to declare her happy; her husband praises her.

כמו בניה ויאשרוה זו שונמית
שנקראת אשה גרודה . ומפני מה זכתה מפני שהחזיקה באלישע (בת) לאכול

This verse is connected by the *Midrash*⁵ with the Shunnamite woman, a "great woman"⁶ who also recognizes the greatness of the prophet Elisha and takes care of him. Because of her relationship with the prophet, he blesses her that she will bear a son, whom he afterward revives from the dead.⁷ There is thus a double meaning in the words "her children rise;" they allude to the resurrection of the son. And the Shunnamite woman's husband, who takes her advice, ultimately realizes how praiseworthy she is.

20

רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנן.
שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל.
תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה.

Many women have done well, but you surpass them all.

Grace is false, beauty is fleeting; it is for her fear of the Lord that a woman is to be praised.

Give her of the fruit of her hands, and her works shall praise her in the gates.

. רבות בנות .
עשו חיל ואת עלית על כולנן . זו רות המואביה שנכנסה תחת כנפי השכינה . שקר החן
הבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל שהניחה אמה ואבותיה (כמ) ועושרה ובאה עם תמותה
וקבלה כל המצות . תחום שבת . באשר תלכי אלך . איסור יתור עם איש . באשר תליני
אלין . תרו"ג מצות עמך עמי . ע"ו ואלהיך אלהי . ארבע מיהות ב"ד . באשר תמותי אמות
ושם אקבר אלו ב' קברות המוקנות לב"ד אחר לנסקלים ולנשרפים ואחר לנהרגין ולנתנקין .
לפיכך זכתה ויצא מסנה דוד שרוה להקב"ה בשירות ותשבחות לכך נאמר תנו לה מפרי
ידיה החזק במוסר נצרה שפרו התורה ותנצלו מיצר הרע :

In the *Midrash*,⁴ this verse and those that follow are related to Ruth. Of her it is said that "all the elders of the town know you are a woman of valor,"⁵ a fitting encomium. Ruth's story is not only one of personal success or even of historic significance, her being the progenitor of the Israelite royal line. She is a figure of perfect character as well, and it is her dedication and love, her grace and modesty, that account for her worldly attainments.

In the *Midrash*⁵ this verse is said to be a continuation of the praise of Ruth, for though she is the daughter of a king, she leaves the wealth and beauty of her native environment behind in order to go with Naomi to another land, where she can learn to revere God. It is for this that she is praised.⁶

¹The *Midrash*, which connects this verse as well to Ruth, stresses the merit she earns through the "fruit of her hands" and "her works," the merit of giving rise to a great dynasty, to the heroism and poetry of David, the wisdom of Solomon, and the perfection of the Messiah. These fruits are better than any praise.²

* מזוט הגזול-בר מ"י אנה:

תנו לה מפרי ידיה, להבות שאר

כל הנשים הצדיקות והכשרות שבעולם.